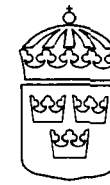
Utbildningsutskottets betänkande 1989/90:UbU1

Vissa läroplansfrågor m.m.

1989/90
UbU1

Motionerna

1987/88:Ub246 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att komplettera allmän och särskild kurs med också andra former av grupperingar för individualisering.

1988/89:Ub202 av Barbro Sandberg och Kenth Skårvik (båda fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att SÖ får i uppdrag att med förtur se över innehållet i ämnet maskinskrivning i grundskolan och samtidigt överväga en ny ämnesbeteckning, förslagsvis ord- och textbehandling.

1988/89:Ub203 av Sonja Rembo (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en sådan översyn av grundskolans läroplan att skolans undervisning i realiteten kommer att motsvara de krav på kristendomsundervisningens innehåll som anges i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär sådana åtgärder att grundutbildning och fortbildning av lärare ges ett sådant innehåll att lärare med undervisningsskyldighet i religionskunskap får möjlighet att skaffa sig erforderliga kunskaper i kristendom.

1988/89:Ub205 av Sigrid Bolkéus m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att äldrekunskap får en tydligare och starkare skrivning i grundskolans läroplan för samtliga stadier.

1988/89:Ub207 av Kenth Skårvik och Barbro Sandberg (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en grundlig översyn av mobbningen i skolan samt förslag om aktiviteter för att stävja dessa tendenser,

2. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till direktiv för lärare och skolledning om vad dessa får, kan och skall göra vid mobbning eller våldshandlingstendenser i skolan.

1988/89:Ub208 av Erkki Tammenoksa m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av bildämnets roll i skolsystemet med

1 *Riksdagen 1989/90. 14 saml. Nr 1*

särskilt beaktande av behovet av att stärka dess ställning i gymnasiet och att tillgodose behovet av kompetenta lärare på alla nivåer och i alla skolformer.

1988/89:Ub211 av Birthe Sörestedt m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till en förbättrad och utvidgad sex- och samlevnadsundervisning i gymnasieskolan.

1988/89:Ub213 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

4. att riksdagen beslutar ändra skollagen avseende skolmåltider i enlighet med vad som i motionen anförts.

1988/89:Ub219 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utarbetande av en basstandard för skolmåltider,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att varje skola bör utarbeta en plan för skolmåltidsverksamheten,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att elevvården bör ha det övergripande ansvaret för skolmåltiderna,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärarnas tjänstgöring i samband med skolmåltiderna.

1988/89:Ub222 av Kurt Ove Johansson och Catarina Rönnung (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att föra upp maskinskrivning på grundskolans timplan som ett ordinarie ämne.

1988/89:Ub223 av Roland Sundgren m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av mer allsidig skolundervisning och därmed uppmärksammandet av den kooperativa företagsformen.

1988/89:Ub224 av Birgitta Rydle och Elisabeth Fleetwood (båda m) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försöksverksamhet med utökat timtal för språkintresserade elever i grundskolan i såväl engelska som B-språk bör genomföras.

1988/89:Ub225 av Marianne Carlström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skolans utbildning om kost och hälsa förbättras.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So443.

1988/89:Ub227 av Barbro Sandberg och Karl-Göran Biörsmark (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om delad klass i ämnet bild på grundskolans högstadium.

1988/89:Ub228 av Barbro Sandberg och Charlotte Branting (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ämnet barnkunskap i grundskolan.

1988/89:Ub230 av Erling Bager och Karl-Göran Biörsmark (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkretisering av målen för trafikantutbildningen i skolan,

2. att riksdagen hos regeringen begär att SÖ får i uppdrag att verka för att varje elev, oberoende av rektorsområde, får ta del av en kontinuerlig trafiksäkerhetsundervisning som syftar till att öka elevens förmåga att klara sig i trafiken.

1988/89:Ub237 av Barbro Sandberg och Charlotte Branting (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärares uppsägningstid.

1988/89:Ub246 av Ingegerd Anderlund och Margit Sandéhn (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förbättrad trafikundervisning.

1988/89:Ub252 av Jan Andersson och Birthe Sörestedt (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anpassad studiegång och skolans samarbete med andra myndigheter och föreningar.

1988/89:Ub259 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder i syfte att begränsa arbetsmiljörisker för landets skolelever.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So251.

1988/89:Ub262 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hälsofostran som ett obligatoriskt moment i skolans undervisning.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So477.

1988/89:Ub271 av Håkan Holmberg (fp) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att förstärka B- och C-språkens ställning i den svenska skolan (delvis).

1988/89:Ub273 av Rune Thorén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obligatorisk dansundervisning i grundskolan.

1988/89:Ub275 av Larz Johansson m.fl. (c) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av läroplanen vad gäller antalet hemkunskapstimmar i grundskolan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av sammanhängande undervisning/arbetspass för hemkunskapslektionerna i grundskolan.

1988/89:Ub283 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av gymnastik och gymnastikbetygets betydelse.

1988/89:Ub286 av Carl-Johan Wilson och Ingrid Ronne-Björkqvist (båda fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om att genom förstärkta insatser för lärarnas fortbildning förbättra religionskunskapsämnets ställning i grundskolan.

1988/89:Ub288 av Ulla Tillander m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmiljön på skolorna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för att skolan skall utgöra en bra arbetsmiljö för både personal och elever,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av översyn av lagar och förordningar som gör det tveksamt för lärare att ingripa i kontroverser inom skolan.

1988/89:Ub290 av Rosa Östh och Kersti Johansson (båda c) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att undervisningen i hemkunskap i grundskolan utökas med en veckotimme per stadium.

1988/89:Ub299 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärarnas behov av handledare för att lösa sådana problem i undervisningssituationen som inte är av pedagogisk natur.

1988/89:Ub305 av Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att återinföra ämnet teckning i grundskola och gymnasium.

1988/89:Ub306 av Ingela Mårtensson och Margareta Fogelberg (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om SÖ:s anvisningar i vad avser djurförsök i undervisningen.

1988/89:Ub309 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att invandrarbarn skall ha rätt till fyra timmars hemspråksundervisning per vecka varav två timmar inom schemats ram samt att denna undervisning skall ske från tre års ålder och upp till och med klass 9,

2. att riksdagen beslutar att hemspråksundervisningen skall ske även på samiska,

3. att riksdagen beslutar att enspråkiga förskolegrupper och hemspråksklasser skall inrättas, när föräldrarna till barnen så önskar och när förutsättningarna i övrigt finns,

4. att riksdagen beslutar att enspråkiga förskolegrupper och hemspråksklasser, där de inrättas, skall undervisas även på svenska i alltmer ökande grad,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det finska språkets ställning i Sverige bör stärkas, utan att för den skull få officiell status,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att möjligheten att ha enspråkiga finsktalande daghemsgrupper och hemspråksklasser i grundskolan skall bedömas generöst om föräldrar och barn efterfrågar sådan verksamhet,

7. att riksdagen beslutar att kulturkunskap skall införas i skolan som en viktig del i undervisningen.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf545.

1988/89:Ub311 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad utbildning och fortbildning för att undervisning i religionskunskap skall ske av behöriga lärare.

1988/89:Ub319 av Birgitta Rydle (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en "timme till förfogande" bör införas i grundskolan enligt vad i motionen anförts.

1988/89:Ub325 av Ingvar Eriksson och Carl G Nilsson (båda m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stärkande av det kristna budskapets ställning inom ämnet religionskunskap,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skärpta förkunskapskrav för lärare i läroämnet religionskunskap,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan utbildning och fortbildning för lärare i religionskunskap att de goda förutsättningarna i Lgr 80 kan uppnås.

1988/89:Ub332 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari —såvitt nu är i fråga —yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om läromedel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om frivilliga standardprov och frivilliga centrala prov,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur elevernas möjligheter att bedriva självstudier under likvärdiga förhållanden kan öka i enlighet med vad som i motionen anförts,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bestraffningar i skolan,

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur kunskap och engagemang i skolfrågor skall öka hos de förtroendevalda i de lokala skolstyrelserna i enlighet med vad som i motionen anförts,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om B-språk på grundskolans högstadium,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning för att se över situationen för de elever som har de största svårigheterna i skolan i syfte att förbättra deras möjligheter samt att se över användningen av den anpassade studiegången i syfte att minska användningen av denna åtgärd.

1988/89:Ub335 av Leif Marklund och Lahja Exner (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överföring av körkortsutbildningen till gymnasieskolan.

1988/89:Ub336 av Ingvar Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen av regeringen begär förslag om förbättrad utbildning i elementär naturkunskap inom skolan m.m.

1988/89:Ub801 av Olof Johansson m.fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skolans internationalisering och om skolans språkprogram (delvis).

1988/89:Ub804 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen hos regeringen begär ett förslag till statsbidragssystem som innebär att bidragen för hemspråksträning och hemspråksundervisning slås samman i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf502.

1988/89:Ub806 av Carl Bildt m.fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den språkliga träningens betydelse,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individuella studieplaner,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anpassad studiegång.

1988/89:Ub817 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samarbete mellan lärarhögskolorna och de fristående skolorna,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behoven av att komplettera allmän och särskild kurs med också andra former av grupperingar för individualisering,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tryggare skolmiljö,

31. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återinförande av statsbidrag till tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare,

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jubileumsaktiviteter i samband med firandet av 150-årsminnet av beslutet om allmän folkskola.

1988/89:Ub828 av Ingela Mårtensson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bildämnet i skolan och dess behov av och möjligheter till utveckling,

2. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder på bildundervisningens område i form av forskningsanknytning och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om åtgärder för att förbättra lärarutbildningen för bildlärare,

4. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder som medför att utbildningen till lärare i bild utvecklas i samklang med vad som angetts i yrkande 2,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bildens betydelse i invandrarundervisning och flyktingarbete.

1988/89:Ub835 av Lars De Geer m.fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skolöverstyrelsen bör få i uppdrag att granska, godkänna och komplettera vid undervisningen på gymnasial nivå använda böcker, andra läromedel och kursplaner inom turistundervisningen,

2. att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen erhåller i uppdrag att i samarbete med lämpliga organisationer utarbeta enhetliga betygsnormer för turistundervisningen, så att jämförbarhet erhålls mellan elever som gått ut olika skolor,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de under uppbyggnad varande projekten till turistutbildning i Globen i Stockholm och vid Grythyttans Värdshus i Örebro län bör stödjas med lämpliga medel — som ej nödvändigtvis behöver innebära utgifter (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Kr521.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande att antal motioner, som avser läroplansfrågor m.m. inom skolväsendet.

Grundskolan

Språkundervisningen i grundskolan tas upp i fyra motioner.

I motion 1988/89:Ub224 (m) yrkande 3 begärs försöksverksamhet med utökat timtal för språkintresserade elever i grundskolan i såväl engelska som B-språk. Enligt motion 1988/89:Ub271 (fp) delvis bör en förstärkt språkundervisning i grundskolan (B- och C-språk) komma

till stånd. I motionerna 1988/89:Ub332 (vpk) yrkande 10 och 1988/89:Ub801 (c) yrkande 7 delvis begärs förslag om att två främmande språk skall vara obligatoriska på grundskolans högstadium. Goda språkkunskaper för alla elever är av stor betydelse i en alltmer internationaliserad värld. I den sistnämnda motionen anförs också att riksdagen bör göra ett "förtydligande" om att ämnet engelska skall studeras på lågstadiet. Enligt motionärerna flyttas numera genom lokala beslut starten av undervisningen i engelska till årskurs 4 på mellanstadiet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

I årets budgetproposition (1988/89:100 bil. 10 s. 35 ff.) behandlas ungdomsskolans internationalisering. Föredragande statsrådet anför bl.a. att en viktig förutsättning för internationellt engagemang är språkkunskaper och erinrar om försöksverksamheten med s.k. dubbelt tillval på grundskolans högstadium, som ger fler elever möjlighet att läsa ett språk utan att avstå från annat tillvalsämne. Utskottet har i samband med behandlingen av propositionen om skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4, bet. UbU7, rskr. 95) inte haft något att erinra mot denna försöksverksamhet. Utskottet anser att en utvärdering av försöksverksamheten med dubbelt tillval bör avvaktas innan riksdagen fattar beslut om ändring i läroplan för grundskolan (Lgr 80) i vad gäller språkundervisningen.

När det gäller ämnet engelska i grundskolan förekommer det enligt timplanen på lågstadiet med två veckotimmar, på mellanstadiet med tio veckotimmar och på högstadiet med nio veckotimmar. Som allmän timplanebestämmelse gäller att skolstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, besluta om jämkning mellan stadierna i fördelningen av antalet stadieveckotimmar i ämnena. Den sammanlagda tiden per ämne i grundskolan får dock inte ändras. Enligt vad utskottet erfarit är det vanligt att studiet av engelska startar först på mellanstadiet. Utskottet förutsätter självfallet att gällande allmänna bestämmelse om jämkning i timplanen följs, dvs. att särskilda skäl verkligen skall föreligga vid skolstyrelsens beslut om jämkning beträffande såväl ämnet engelska som andra ämnen.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub224 yrkande 3, 1988/89:Ub271 delvis, 1988/89:Ub332 yrkande 10 och 1988/89:Ub801 yrkande 7 delvis.

I motion 1988/89:Ub273 (c) föreslås *obligatorisk dansundervisning i grundskolan* . Motionären anser att dans har en från social synpunkt stor betydelse i umgänget mellan pojkar och flickor. Med hjälp av dans skulle ungdomsorganisationerna kunna knyta ett större antal ungdomar till sig än vad som i dag är fallet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Enligt läroplan för grundskolan (Lgr 80) ingår dans i ämnena idrott och musik. I idrott är dans ett huvudmoment, som skall förekomma på samtliga stadier. Utskottet konstaterar således att dans är ett obligatoriskt inslag i grundskolans undervisning. Härmed anser utskottet att motionärens yrkande är tillgodosett, varför motion 1988/89:Ub273

avstyrks. Utskottet vill till detta lägga följande. I propositionen (1988/89:4) om skolans utveckling och styrning har frågan om dansen i skolan behandlats. Dansprojekt har sedan läsåret 1985/86 prioriterats i utvecklingsarbetet med kultur i skolan. Enligt föredragande statsrådet bör den särskilda satsningen på dans inom ramen för kultur i skolan fortsätta. Riksdagen har inte haft något att erinra mot det fortsatta arbetet med kultur i skolan (bet. 1988/89:UbU7, rskr. 95).

I motion 1988/89:Ub336 (m) begärs förslag om förbättrad *utbildning i elementär naturkunskap* i skolan. Syftet är att alla elever skall kunna ta del av den allmänna debatten i miljöfrågor.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Naturorienterande ämnen och miljöundervisning har hög prioritet i skolans försöks- och utvecklingsarbete. I 1988 års budgetproposition (prop. 1987/88:100, bil. 10 s. 67—72) behandlades olika frågor när det gäller miljöundervisningen i grundskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Riksdagen har bl.a. beslutat om medel till länsskolnämnderna för s.k. miljöresurspersoner och inköp av tjänster från miljöorganisationerna samt för utvecklingsarbetet med s.k. naturskolor (UbU 1987/88:11, rskr. 161). Skolöverstyrelsen (SÖ) och statens naturvårdsverk samverkar vid planering och genomförande av motivationshöjande åtgärder för skolornas miljöundervisning. SÖ har vidare stött miljökampanjen Det naturliga steget under år 1989. Eleverna på högstadiet och i gymnasieskolan har fått ta del av det material som producerats i anslutning till kampanjen. Utskottet vill slutligen erinra om riksdagens beslut (prop. 1988/89:100, bet. UbU13, rskr. 282) om bidrag till lokalt utvecklingsarbete på mellanstadiet och högstadiet. Då syftet med detta arbete på högstadiet bl.a. är att få till stånd en ökad ämnessamverkan, i första hand mellan de ämnen som ingår i den samhälls- och naturorienterande ämnessektorn, utgår utskottet från att miljöfrågor — som exempel på ämnesövergripande tema — kommer att belysas i detta utvecklingsarbete.

Mot denna bakgrund finner utskottet att motionärens yrkande är tillgodosett, varför motion 1988/89:Ub336 avstyrks.

I motion 1988/89:Ub205 (s) aktualiseras behovet av *undervisning i äldrekunskap i grundskolan* . Motionärerna hänvisar till målen för de samhälls- och naturorienterande ämnena i läroplan för grundskolan (Lgr 80) och pekar på att undervisning om bl.a. människors olika åldrar och utveckling skall förekomma på samtliga stadier i grundskolan. Motionärerna anser dock att läroplanen på detta område är för allmänt skriven. I en ny läroplan för grundskolan bör äldrekunskap enligt motionärerna få en tydligare och starkare skrivning.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att kunskap om den äldre generationen är av stor vikt. Eleverna i grundskolan bör på olika sätt få kännedom om äldre människors levnadsförhållanden i dagens samhälle. Utskottet finner att gällande läroplan ger förutsättningar för att skapa kontakter mellan elever och äldre människor. Som exempel vill utskottet nämna det fria studievalet (lokala tillvalskurser, temastudier

och fria aktiviteter) samt studie- och yrkesorientering (syo) med den praktiska yrkesorienteringen (prao), som skall ge eleverna erfarenheter från olika arbetslivssektorer (bl.a. vårdområdet).

Utskottet finner det, med hänvisning till det anförda, inte påkallat att iksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motion 1988/89:Ub205, varför den avstyrks.

Gymnasieskolan

I motion 1988/89:Ub835 (fp) behandlas vissa frågor inom *turismutbildningen i gymnasieskolan* . Motionärerna anser att det finns brister i denna utbildning när det gäller läromedel, kursplaner och lärarkompetens. SÖ bör enligt motionärerna få i uppdrag att lägga upp kursplaner och fastställa läromedel för studievägar inom turismområdet (yrkande 1). SÖ bör vidare utarbeta enhetliga betygsnormer för turismundervisningen (yrkande 2). Slutligen bör vissa aktuella projekt inom turism- och restaurangnäringarna stödjas (yrkande 6).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

I gymnasieskolan förekommer studievägar inom turism som dels påbyggnadsutbildningar — med anknytning till livsmedelsteknisk linje och ekonomisk linje — , dels regionalt arbetsmarknadsanknutna påbyggnadsutbildningar (RA-kurser), dels en grundskoleanknuten specialkurs. SÖ fastställer tim- och kursplaner för påbyggnadsutbildningar och specialkurser, medan länsskolnämnderna beslutar om RA-kurser. När det gäller läromedel för skolväsendets utbildning vill utskottet erinra om riksdagens beslut om viss ämnesgranskning av läromedel. Statens institut för läromedel (SIL) skall ta initiativ till en sådan (prop. 1988/89:4, bet. UbU7, rskr. 95). Regeringen avser återkomma med förslag om medel i nästa års budgetproposition för denna verksamhet.

Beträffande motionärernas krav på enhetliga betygsnormer för turismutbildningen vill utskottet påpeka att samma regler för betygsättning som normalt gäller för gymnasieskolan (9 kap. 55—69 §§ gymnasieförordningen, SÖ-FS 1988:50, 1989:18) även skall gälla för här berörda studievägar. Utskottet utgår från att länsskolnämnderna i sin systematiska granskning av verksamheten i gymnasieskolan följer betygsättningen på studievägar inom turismområdet.

Utskottet anser slutligen att frågan om stöd till de i motionen angivna projekten inom turismområdet i första hand bör prövas av skolmyndigheterna på lokal och regional nivå.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub835 yrkandena 1, 2 och 6.

I motion 1988/89:Ub335 (s) hemställs att riksdagen skall göra ett uttalande om att *körkortsutbildningen* successivt bör överföras från privata körskolor till gymnasieskolan.

Utskottet har vid riksmötet 1984/85 behandlat ett liknande yrkande om körkortsutbildning. Utskottet var då av bl.a. samhällsekonomiska skäl inte berett att tillstyrka ett förslag om körkortsutbildning för alla elever inom ramen för den reguljära undervisningen. Med samma motivering avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub335.

I motion 1988/89:Ub211 (s) framförs förslag om en förbättrad *sex- och samlevnadsundervisning i gymnasieskolan* . Motionärerna anser att skolan har fått en alltmer framträdande roll när det gäller information om aktuella problem såsom HIV/aids. Sex- och samlevnadsundervisningen bör enligt motionärerna ges ett helhetsperspektiv med samverkan mellan olika ämnen. Det bör därvid övervägas att knyta sex- och samlevnadsundervisningen till vissa obligatoriska ämnen.

Utskottet erinrar om att SÖ i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 redovisar att socialdepartementet gett bidrag för informations- och utbildningsinsatser i det HIV/aids-förebyggande arbetet i skolan motsvarande totalt 6,8 milj.kr. för budgetåren 1987/88—1989/90. Enligt utskottets mening bör HIV/aids-frågorna kunna behandlas såväl inom ramen för sex- och samlevnadsundervisningen på TTF-tid (timme till förfogande) som i vissa ämnen i gymnasieskolan. Det är viktigt att denna undervisning följer en plan så att undervisningen kan nå alla elever i gymnasieskolan. Med hänsyn till redovisade informations- och utbildningsinsatser och vad som i övrigt anförts anser utskottet det inte påkallat att riksdagen nu gör något uttalande med anledning av motion 1988/89:Ub211, varför den avstyrks.

För grundskolan och gymnasieskolan gemensamma frågor

I motion 1988/89:Ub283 (fp) aktualiseras vissa frågor i ämnet idrott i grundskolan och gymnasieskolan. Enligt motionären bör *inslaget av gymnastik inom ämnet idrott* ges större utrymme i kursplanerna. Vidare bör ämnet idrott "lyftas fram som ett värdefullare ämne än som görs i dag".

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Ämnet idrott förekommer på samtliga stadier i grundskolan och på samtliga linjer i gymnasieskolan. Enligt kursplanen för idrott i läroplan för grundskolan (Lgr 80) är gymnastik ett av tio huvudmoment i ämnet. Det skall förekomma på grundskolans samtliga stadier. Enligt kursplanen (Lgr 80, s. 90) skall eleverna pröva många olika former av idrott. "I högre årskurser bör de ges möjlighet att utveckla sin färdighet i de aktiviteter som speciellt intresserar dem samt stimuleras att planera sin egen fysiska träning." I gymnasieskolan tillämpas en ny kursplan för idrott från läsåret 1989/90 (Läroplaner 1987:75 och 76). Ämnets huvudmoment är följande: träningslära, ergonomi och hälsa, idrottsaktiviteter, rörelse, rytm och dans samt friluftsliv. Av målbeskrivningen framgår (Läroplaner 1987:76, s. 8) "att idrotten i skolan främst har ett hälsoinriktat syfte. Eleverna behöver därför i skolans idrottsundervisning få en bas av kunskaper och färdigheter i sådan hälsobefrämjande fysisk aktivitet som passar alla elever för att var och en därefter på fritiden skall kunna ägna sig åt valfri idrott som rekreation, motion eller tävling. För att eleverna skall få intresse för regelbunden fysisk träning och på egen hand kunna planera och ta ansvar för sin träning är det lämpligt att de efterhand individuellt får välja några aktiviteter inom ramen för lokalt planerat valalternativ."

Inom ramen för den nationella utvärderingen av skolan har SÖ och länsskolnämnderna bl.a. granskat ämnet idrott under läsåret 1987/88. I SÖ:s rapport av granskningen (Granskningen av skola och vuxenutbildning 1987/88, R 89:1) drar SÖ inga generella slutsatser om gymnastikinslaget i ämnet idrott i grundskolan. En fortsatt granskning av ämnet har skett under läsåret 1988/89. Utskottet utgår från att såväl de klasslärarare som ansvarar för ämnet idrott i grundskolan som lärarna i idrott följer intentionerna i kursplanerna i vad gäller inslaget av gymnastik inom ämnet idrott.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub283.

I motion 1988/89:Ub309 (mp) yrkande 7 föreslås att *kulturkunskap* bör införas som en viktig del av undervisningen i skolan. Enligt motionärerna behöver svenskarna få bättre kunskaper om sin egen kultur för att kunna förstå och uppskatta andra kulturer. På så sätt kan "kulturkollisioner" undvikas i samband med invandringen till vårt land.

Utskottet anser att nyssnämnda utvecklingsarbete avseende kultur i skolan (s. 9) är av stor betydelse även i detta sammanhang. Som redovisats har riksdagen under föregående riksmöte fattat beslut om det fortsatta arbetet med kultur i skolan.

I gymnasieskolan har försöksverksamhet med ämnet kulturkunskap pågått sedan år 1984 vid tio gymnasieskolor i landet. SÖ har gjort en utvärdering av de fyra första åren av försöket. SÖ konstaterar att stor vikt har lagts vid huvudmomentet Kulturmöten och kulturkonflikter, särskilt vid skolor i områden med många invandrarelever. Utskottet vill även erinra om vad som anförs i årets budgetproposition om en internationalisering av ungdomsskolan (prop. 1988/89:100 bil. 10 s. 35—38). Riksdagen har godkänt regeringens konkreta förslag i denna fråga (bet. 1988/89:UbU11, rskr. 203).

Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 1988/89:Ub309 yrkande 7 är tillgodosett, varför den avstyrks.

Frågan om *bestraffningar i skolan* tas upp i motion 1988/89:Ub332 (vpk) yrkande 7. Motionärerna anser att alla typer av bestraffningar för elever såsom hemanmärkning, kvarsittning m.m. måste tas bort. Enligt motionärerna måste dock ordningsregler finnas. Dessa regler skall arbetas fram gemensamt av alla i skolan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Utskottet har tidigare i sitt betänkande UbU 1986/87:12 (s. 10 f.) redovisat vilka rättsregler som gäller i skolan. Utskottet vill på nytt erinra om att skolan har ett tillsynsansvar för eleverna under skoldagen. Bestämmelser om åtgärder för elevers tillrättaförande finns i grundskoleförordningen (6 kap. 24—25 §§) och gymnasieförordningen (9 kap. 86—90 §§).

Riksdagen har vid föregående riksmöte i samband med behandlingen av propositionen om skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4, bet. UbU7, rskr. 95) beslutat om ett antal åtgärder för ökat inflytande och medansvar i skolan för elever och föräldrar. Utskottet anförde bl.a. följande (bet. UbU7 s. 30 f.): "Skolans uppgift är viktig när det gäller att aktivt påverka eleverna till att omfatta en samhälls-

syn, som bygger på demokratiska värderingar samt medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Skolan skall även förbereda dem för ett yrkesliv, där medbestämmande och medansvar skall prägla verksamheten. Även föräldrar och vårdnadshavare bör få insyn i ungdomsskolans verksamhet."

Utskottet anser liksom tidigare att denna grundsyn skall prägla skolans hela verksamhet, även frågan om fastläggande av principer för ordningsregler i grundskolan, gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning (jfr prop. 1988/89:4 s. 36—45). Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub332 yrkande 7.

I motion 1988/89:Ub817 (fp) yrkande 9 förordas ett *samarbete mellan lärarhögskolor och fristående skolor* .

Riksdagen avslog ett likalydande yrkande vid riksmötet 1987/88 (bet. UbU 1987/88:14) med hänvisning till att inget hindrar att kontakt tas direkt mellan högskoleenheter med lärarutbildning och fristående skolor när det gäller studiebesök m.m. Enligt vad utskottet nu erfarit förekommer ett samarbete mellan högskoleenheter med lärarutbildning och fristående skolor inom den nya grundskollärarutbildningen. Genom studiebesök m.m. får de studerande stifta bekantskap med den pedagogik som tillämpas vid t.ex. Waldorfskolor.

Mot denna bakgrund finner utskottet att motionärernas yrkande är tillgodosett, varför motion 1988/89:Ub817 yrkande 9 avstyrks.

Vissa lärarfrågor

I motion 1988/89:Ub817 (fp) yrkande 31 begärs att statsbidrag till *tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare* återinförs i grundskolan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Riksdagen avslog vid riksmötet 1987/88 (bet. UbU 1987/88:3) ett liknande yrkande. Utskottet framhöll bl.a. att det nya systemet med lärare som har specialfunktioner, som tillämpats sedan läsåret 1982/83, innebär vissa fördelar genom att tillgängliga resurser kan utnyttjas på ett mera flexibelt sätt än tidigare. Skolledningsorganisationen kan därmed anpassas till lokala förutsättningar och behov.

Utskottet har inte funnit att något nytt har framkommit i ärendet som bör föranleda riksdagen att ändra sitt tidigare ställningstagande. Samtidigt vill utskottet hänvisa till 1987 års budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 10 s. 97 f.) där föredragande statsrådet understryker vikten av att det finns väl fungerande ämnesinstitutioner i skolan. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub817 yrkande 31.

I motion 1988/89:Ub299 (vpk) yrkande 4 aktualiseras behovet av *kurativa insatser för lärare*. Motionärerna föreslår att kuratorer anställs på skolorna med uppgift att ge lärarna handledning och rådgivning när det gäller att lösa problem i undervisningssituationer som i första hand inte är av pedagogisk art.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

I årets kompletteringsproposition (prop. 1988/89:150, bil. 7) anförde föredragande statsrådet beträffande utvecklingen av ungdomsskolan att det är nödvändigt med en ytterligare decentralisering av ansvar och beslutanderätt från central till lokal nivå. Genom riksdagens beslut (prop. 1988/89:4, bet. UbU7, rskr. 95) om skolans utveckling och styrning har grunden lagts för en sådan utveckling. Föredragande statsrådet anförde vidare att en bred analys av innebörden och konsekvenserna av en kommunalisering av bl.a. lärartjänster borde göras. Ett kommunalt huvudmannaskap innebär enligt föredragande statsrådet att kommunerna får ansvaret för frågor om löne- och anställningsvillkor samt personalpolitik i övrigt. Enligt vad utskottet inhämtat pågår inom regeringskansliet ett analysarbete om konsekvenserna av ett kommunalt huvudmannaskap för lärartjänster. Mot denna bakgrund finner utskottet det inte påkallat att riksdagen nu gör något särskilt uttalande med anledning av motion 1988/89:Ub299 yrkande 4, varför det avstyrks.

Övriga frågor

I motion 1988/89:Ub817 (fp) yrkande 34 föreslås att regeringen får i uppdrag att genomföra vissa aktiviteter år 1992 med anledning av *150-årsminnet av beslut om allmän folkskola.*

Utskottet har inhämtat att SÖ för närvarande planerar ett firande av folkskolans 150-årsjubileum. SÖ har bl.a. tagit kontakt med våra grannländer Danmark och Norge som nyligen planerat och genomfört riksomfattande jubileumsaktiviteter av liknande slag inom skolväsendet.

Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning att föreslå riksdagen vidta någon särskild åtgärd i denna fråga, varför motion 1988/89:Ub817 yrkande 34 avstyrks.

Slutligen tar utskottet upp ett antal *frågor på utbildningsområdet* vilka varit föremål för riksdagsbehandling under föregående riksmöte. Motionsyrkandena redovisas i nedanstående tablå, där det även framgår i vilket betänkande ifrågavarande ärende tidigare behandlats av utskottet.

Ämnesområde/motion	Tidigare utskottsbehandling
Barnkunskap	
1988/89:Ub228 (fp)	1988/89:UbU2 s. 10
Bild	
1988/89:Ub208 (s)	1988/89:UbU2 s. 4 f.
1988/89:Ub227 (fp)	1988/89:UbU2 s. 4 f.
1988/89:Ub305 (fp)	1988/89:UbU2 s. 4 f.
1988/89:Ub828 (fp) yrk. 1 - 5	1988/89:UbU2 s. 4 f.
Hemkunskap m.m.	
1988/89:Ub225 (s)	1988/89:UbU2 s. 8 f.
1988/89:Ub262 (fp) yrk. 1	1988/89:UbU2 s. 8 f.
1988/89:Ub290 (c) yrk. 1	1988/89:UbU2 s. 8 f.

Ämnesområde/motion	Tidigare utskottsbehandling
Religionskunskap	
1988/89:Ub203 (m)	1988/89:UbU2 s. 6 ff.
yrk. 1 - 2	
1988/89:Ub286 (fp)	1988/89:UbU2 s. 6 ff.
1988/89:Ub311 (s)	1988/89:UbU2 s. 6 ff.
1988/89:Ub325 (m)	1988/89:UbU2 s. 6 ff.
yrk. 1 - 3	
Maskinskrivning	
1988/89:Ub202 (fp)	1988/89:UbU2 s. 13 f.
1988/89:Ub222 (s)	1988/89:UbU s. 13 f.
Svenska i grundskolan	
1988/89:Ub806 (m)	1988/89:UbU2 s. 12 f.
yrk. 5	
Hemspråksundervisning	
1988/89:Ub309 (mp)	1988/89:UbU2 s. 10 ff.
yrk. 1 - 6	
Bidrag till hemspråksundervisning	
1988/89:Ub804 (fp)	1988/89:UbU4 s. 9
yrk. 5	
Trafikantutbildning	
1988/89:Ub230 (fp)	1988/89:UbU2 s. 14
yrk. 1 - 2	
1988/89:Ub246 (s)	1988/89:UbU2 s. 14
Undervisning om kooperation	
1988/89:Ub223 (s)	1988/89:UbU2 s. 14 f.
Individualisering av undervisningen. Individuella valalternativ på *grundskolans* högstadium	
1987/88:Ub246 (fp)	1988/89:UbU7 s. 13 - 16, 37 f.
yrk. 13	
1988/89:Ub806 (m)	1988/89:UbU7 s. 13 - 16, 37 f.
yrk. 10	
1988/89:Ub817 (fp)	1988/89:UbU7 s. 13 - 16, 37 f.
yrk. 12	
Anpassad studiegång	
1988/89:Ub252 (s)	1988/89:UbU4 s. 12
1988/89:Ub332 (vpk)	1988/89:UbU4 s. 12
yrk. 11	
1988/89:Ub806 (m)	1988/89:UbU4 s. 12
yrk. 14	
Läromedel	
1988/89:Ub332 (vpk)	1988/89:UbU7 s. 50 ff.
yrk. 1	
Prov	
1988/89:Ub332 (vpk)	1988/89:UbU7 s. 14 f.
yrk. 2	
Hemuppgifter	
1988/89:Ub332 (vpk)	1988/89:UbU2 s. 16
yrk. 6	
Djurförsök i undervisningen	
1988/89:Ub306 (fp)	1988/89:UbU4 s. 11

Ämnesområde/motion	Tidigare utskottsbehandling
Timme till förfogande i grundskolan	
1988/89:Ub319 (m)	1988/89:UbU2 s. 15 f.
Skolan arbetsmiljö m.m.	
1988/89:Ub207 (fp)	1988/89:UbU4 s. 4 ff., 1988/89:UbU7 s. 33 ff.
yrk. 1 - 2	
1988/89:Ub259 (fp)	1988/89:UbU4 s. 4 ff., 1988/89:UbU7 s. 33 ff.
1988/89:Ub288 (c)	1988/89:UbU4 s. 4 ff., 1988/89:UbU7 s. 33 ff.
yrk. 1 - 3	
1988/89:Ub817 (fp)	1988/89:UbU4 s. 4 ff., 1988/89:UbU7 s. 33 ff.
yrk. 20	
Skolmåltider	
1988/89:Ub213 (vpk)	1988/89:UbU4 s. 7
yrk. 4	
1988/89:Ub219 (c)	1988/89:UbU4 s. 7
yrk. 1 - 4	
Tillsättning av lärartjänst	
1988/89:Ub237 (fp)	1988/89:UbU4 s. 8
Utbildning för förtroendevalda	
1988/89:Ub332 (vpk)	1988/89:UbU7 s. 16
yrk. 8	

Utskottet anser att de skäl som utskottet under riksmötet 1988/89 anfört för sina ställningstaganden när det gäller liknande yrkanden som de här redovisade fortfarande är bärande. Ett stort antal frågor i motionerna berör ämnesområden som omfattas av den nationella utvärdering som SÖ och länsskolnämnderna genomför. SÖ har redovisat det första årets granskning till regeringen (R 89:1 Granskning av skola och vuxenutbildning 1987/88). Inom flertalet områden har granskningen fortsatt under läsåret 1988/89.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga i tablån upptagna motioner, nämligen motionerna 1987/88:Ub246 yrkande 13, 1988/89:Ub202, 1988/89:Ub203, 1988/89:Ub207, 1988/89:Ub208, 1988/89:Ub213 yrkande 4, 1988/89:Ub219, 1988/89:Ub222, 1988/89:Ub223, 1988/89:Ub225, 1988/89:Ub227, 1988/89:Ub228, 1988/89:Ub230, 1988/89:Ub237, 1988/89:Ub246, 1988/89:Ub252, 1988/89:Ub259, 1988/89:Ub262 yrkande 1, 1988/89:Ub275 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Ub286, 1988/89:Ub288, 1988/89:Ub290 yrkande 1, 1988/89:Ub305, 1988/89:Ub306, 1988/89:Ub309 yrkandena 1—6, 1988/89:Ub311, 1988/89:Ub319, 1988/89:Ub325, 1988/89:Ub332 yrkandena 1, 2, 6, 8 och 11, 1988/89:Ub804 yrkande 5, 1988/89:Ub806 yrkandena 5, 10 och 14, 1988/89:Ub817 yrkandena 12 och 20 samt 1988/89:Ub828.

Utskottet hemställer

1. beträffande *språkundervisningen i grundskolan*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub224 yrkande 3, 1988/89:Ub271 delvis, 1988/89:Ub332 yrkande 10 och 1988/89:Ub801 yrkande 7 delvis,

res. 1 (m, fp, c)

2. beträffande *obligatorisk dansundervisning i grundskolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub273,

3. beträffande *utbildning i elementär naturkunskap*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub336,

4. beträffande *undervisning i äldrekunskap i grundskolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub205,

5. beträffande *turismutbildning i gymnasieskolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub835 yrkandena 1—2, 6 delvis,

6. beträffande *körkortsutbildning i gymnasieskolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub335,

7. beträffande *sex- och samlevnadsundervisning i gymnasieskolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub211,

8. beträffande *inslaget av gymnastik inom ämnet idrott*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub283,

9. beträffande *kulturkunskap*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub309 yrkande 7,

10. beträffande *bestraffningar i skolan*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub332 yrkande 7,

11. beträffande *samarbete mellan lärarhögskolor och fristående skolor*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub817 yrkande 9,

12. beträffande *tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub817 yrkande 31,

res. 2 (m, fp, mp)

13. beträffande *kurativa insatser för lärare*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub299 yrkande 4,

res. 3 (vpk)

14. beträffande *150-årsminnet av beslut om allmän folkskola*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub817 yrkande 34,

res. 4 (fp)

15. beträffande *vissa frågor på utbildningsområdet*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub246 yrkande 13, 1988/89:Ub202, 1988/89:Ub203, 1988/89:Ub207, 1988/89:Ub208, 1988/89:Ub213 yrkande 4, 1988/89:Ub219, 1988/89:Ub222, 1988/89:Ub223, 1988/89:Ub225, 1988/89:Ub227, 1988/89:Ub228, 1988/89:Ub230, 1988/89:Ub237, 1988/89:Ub246, 1988/89:Ub252, 1988/89:Ub259, 1988/89:Ub262 yrkande 1, 1988/89:Ub275 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Ub286, 1988/89:Ub288, 1988/89:Ub290 yrkande 1, 1988/89:Ub305, 1988/89:Ub306, 1988/89:Ub309 yrkandena 1—6, 1988/89:Ub311, 1988/89:Ub319, 1988/89:Ub325, 1988/89:Ub332 yrkandena 1, 2, 6, 8 och 11, 1988/89:Ub804 yrkande 5, 1988/89:Ub806 yrkandena 5, 10 och 14, 1988/89:Ub817 yrkandena 12 och 20 samt 1988/89:Ub828.

Stockholm den 4 oktober 1989

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson (c), Ewa Hedkvist Petersen (s), Jan Björkman (s), Ulf Melin (m), Margitta Edgren (fp), Ylva Johansson (vpk) och Claes Roxbergh (mp).

Reservationer

1. Språkundervisningen i grundskolan (mom. 1)

Larz Johansson (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson (c), Ulf Melin (m) och Margitta Edgren (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 7 delvis" bort ha följande lydelse:

I dag finns inte möjligheten att som tillval läsa två främmande språk på högstadiet. Utskottet anser att behovet av bättre språkkunskaper är så angeläget, att alla elever i grundskolan bör ges möjligheter att förutom engelska studera två främmande språk på högstadiet. Regeringen bör uppdra åt SÖ att ta initiativ till en försöksverksamhet med utökat språktillval på grundskolans högstadium. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *språkundervisningen i grundskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub271 delvis och med anledning av motionerna 1988/89:Ub224 yrkande 3, 1988/89:Ub332 yrkande 10 och 1988/89:Ub801 yrkande 7 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2.Tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare (mom. 12)

Ann-Cathrine Haglund (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Ulf Melin (m), Margitta Edgren (fp) och Claes Roxbergh (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 31" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att den tidigare tillämpade organisationen med tjänster för huvudlärare och institutionsföreståndare för olika ämnen och ämnesgrupper bör återinföras i grundskolan. Enligt utskottets uppfattning är det därmed möjligt att stärka den ämnesmässiga kompetensen i skolan. Utskottet är vidare av den uppfattningen att skötsel och underhåll av ämnesinstitutioner garanteras genom tjänster för institutionsföreståndare. Till tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare bör statsbidrag utgå. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub817 yrkande 31 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *tjänster som huvudlärare och institutionsföreståndare*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub817 yrkande 31 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Kurativa insatser för lärare (mom. 13)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill" och på s. 14 slutar med "det avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att lärarna bör få adekvat rådgivning och handledning i frågor av psykosocial natur. Varken lärarna själva eller skolledarna har i dag tillräckliga kunskaper om hur svårigheter av detta slag kan hanteras. Enligt utskottets uppfattning kan det vara lämpligt att en kurator anställs på skolorna med uppgift att bistå lärarna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *kurativa insatser för lärare*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub299 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. 150-årsminnet av beslut om allmän folkskola (mom. 14)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Mot denna" och slutar med "yrkande 34 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att folkskolereformen har haft så avgörande betydelse för utvecklingen av Sveriges demokrati att jubileet bör uppmärksammas även utanför skolans område. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub817 yrkande 34 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 14 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

14. beträffande *150-årsminnet av beslut om allmän folkskola* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub817 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Hemkunskap m.m. (mom. 15)

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anför:

Riksdagen har under de två senaste riksmötena behandlat vissa frågor inom ämnet hemkunskap i grundskolan. Vi hänvisar till tidigare anmäld uppfattning i dessa frågor, vilken framgår av reservation 1 till utbildningsutskottets betänkande UbU 1987/88:7.

2. Svenska i grundskolan (mom. 15)

Ann-Catharine Haglund, Birger Hagård och Ulf Melin (alla m) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte vissa frågor beträffande ämnet svenska i grundskolan (bet. 1988/89:UbU2). Vi förutsätter att den nya kursplanen i svenska leder till en förstärkning av undervisningen i ämnet svenska i enlighet med vad som anförs i vår motion 1988/89:Ub806 yrkande 5.

3. Hemspråksundervisning (mom. 15)

Claes Roxbergh (mp) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte vissa frågor om hemspråksundervisningen i skolan. Jag hänvisar därför till vad som anförts i miljöpartiets motion 1988/89:Ub309 yrkandena 1—6.

4. Bidrag till hemspråksundervisning (mom. 15)

Ann-Cathrine Haglund, Birger Hagård och Ulf Melin (alla m) anför:

Vi hänvisar till vår flera gånger tidigare anmälda uppfattning att hemspråksundervisningen bör koncentreras till förskole-, låg- och mellanstadietid och att hemspråksundervisning endast i mindre omfattning skall behövas på högstadiet. Vi anser att de riktlinjer vi förordat i våra motioner bör kunna utgöra grund för en ytterligare prövning av hemspråksundervisningens organisation och omfattning.

5. Bidrag till hemspråksundervisning (mom. 15)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte frågan om ett nytt bidragssystem för hemspråksundervisning i skolan. Vi hänvisar till tidigare anmäld uppfattning i denna fråga, vilken framgår av reservation 4 till utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU4.

6. Individualisering av undervisningen. Individuella valalternativ på grundskolans högstadium (mom. 15)

Ann-Cathrine Haglund (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Ulf Melin (m) och Margitta Edgren (fp) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte frågan om skolans utveckling och styrning. I samband med den behandlingen aktualiserades frågor om individualisering av undervisningen och individuella valalternativ på grundskolans högstadium. När det gäller de i detta betänkande behandlade motionerna 1987/88:Ub246 yrkande 13, 1988/89:Ub806 yrkande 10 och 1988/89:Ub817 yrkande 12 hänvisar vi till tidigare anmälda uppfattningar, vilka framgår av reservationerna 1 och 22 till utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU7.

7. Anpassad studiegång (mom. 15)

Ann-Cathrine Haglund, Birger Hagård och Ulf Melin (alla m) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte frågan om anpassad studiegång. Vi hänvisar till tidigare anmäld uppfattning i denna fråga, vilken framgår av reservation 5 till utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU4.

8. Anpassad studiegång (mom. 15)

Ylva Johansson (vpk) anför:

När det gäller frågan om anpassad studiegång i grundskolan hänvisar jag till tidigare redovisad uppfattning, vilken framgår av reservation 5 till utbildningsutskottets betänkande 1987/88:3.

9. Läromedel (mom. 15)

Ylva Johansson (vpk) anför:

Vpk står fast vid riksdagens beslut våren 1989 om gåvoläromedel. Enligt min mening är det viktigt att det i varje ämne finns baslärome-del, som inte är styrda av privata intressen. Basläromedlen skall ta upp de grundläggande momenten enligt kursplanerna.

10. Utbildning för förtroendevalda (mom. 15)

Ylva Johansson (vpk) anför:

Riksdagen behandlade under föregående riksmöte frågan om program för utbildningsinsatser riktade till förtroendevalda inom en kommun. Jag hänvisar till tidigare anmäld uppfattning i denna fråga, vilken framgår av reservation 2 till utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU7.